

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6:

Η ΕΙΚΟΝΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Εκτός από το ΥΠΕΣΔΔΑ και την ΕΣΥΕ δύο άλλοι φορείς πραγματοποίησαν σημαντικής χρησιμότητας καταγραφές των επιπτώσεων του σεισμού. Το ΥΠΕΧΩΔΕ για τις κτιριακές απώλειες (κατοικιών και κτιρίων άλλων χρήσεων) και το ΒΕΑ για τις απώλειες των επιχειρήσεων σε εξοπλισμό, πρώτες ύλες και προϊόντα. Οι δύο καταγραφές είναι συμπληρωματικές ως προς τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας εργασίας. Στο τέλος του κεφαλαίου παρατίθενται και οι καταγραφές της Νομαρχίας Αθηνών, του ΟΑΕΔ και των Ασφαλιστικών Εταιρειών.

6.1. Οι κτιριακές απώλειες των επιχειρήσεων

Η μοναδική, και σε ικανοποιητικό βαθμό αξιόπιστη, πηγή για τις κτιριακές απώλειες των επιχειρήσεων ήταν οι γνωστοί έλεγχοι, πρωτοβάθμιος και δευτεροβάθμιος, του **ΥΠΕΧΩΔΕ**. Ο πρωτοβάθμιος έλεγχος υπήρξε βιαστικός για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες για επείγουσες αποφάσεις (όπως π.χ. για το ποια κτίρια θα έπρεπε άμεσα να εκκενωθούν ή να κατεδαφιστούν), ο δευτεροβάθμιος όμως ήταν πιο προσεκτικός και συστηματικός και τα αποτελέσματά του αρχειοθετήθηκαν στους γνωστούς ΤΑΣ (*Τομείς Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων* που ανήκουν στην ΥΑΣ - Υπηρεσία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων) και αποτέλεσαν τη βάση δεδομένων για τον καθορισμό των δικαιούχων στεγαστικής συνδρομής και δωρεάν κρατικής αρωγής. Οι ΤΑΣ, που είναι συνολικά 9 (Βιομηχανίας, Άνω Λιοσίων, Αχαρνών, Ελευσίνας, Ν. Φιλαδέλφειας, Πειραιά, Περιστερίου, Αθηνών και Λιβαδειάς), έχουν επίσης τις αρμοδιότητες των αυτοψιών, των ελέγχων των μελετών επισκευής και της έκδοσης των σχετικών αδειών, της χορήγησης βεβαιώσεων στους δικαιούχους στεγαστικής συνδρομής, του καθορισμού των ποσών συνδρομής για επισκευή, ανακατασκευή ή αυτοστέγαση, των ελέγχων της ορθής εκτέλεσης των εργασιών αποκατάστασης κλπ.

Ο ΤΑΣ Βιομηχανίας είναι η μοναδική περίπτωση ΤΑΣ με τομεακό προσανατολισμό. Οι άλλοι 8 ΤΑΣ, που συσχετίζονται με περιοχές ευθύνης (έναν ή περισσότερους Δήμους), έχουν γεωγραφικό προσανατολισμό και αρμοδιότητα για όλα τα κτίρια, ανεξαρτήτως του τύπου ή της χρήσης τους, εκτός από τα αμιγή επαγγελματικά κτίρια (γραφεία, καταστήματα, βιοτεχνίες, ειδικά κτίρια, αποθήκες, εκκλησίες, νοσοκομεία) και τα διατηρητέα. Σημειωτέον ότι, αυτοί οι 8 ΤΑΣ περιλαμβάνουν και γεωγραφικές υποδιαιρέσεις (ΓΑΣ – Γραφείο Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων). Κάθε ΓΑΣ αντιστοιχεί σε έναν ή περισσότερους Δήμους. Στα Γραφεία αυτά οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν

αίτηση για το χαρακτηρισμό τους ως δικαιούχοι στεγαστικής συνδρομής. Συνολικά πρόκειται για μια διοικητική οργάνωση που στήθηκε μετά το σεισμό του Σεπτεμβρίου 1999, αποκλειστικά και μόνο για τα κάθε είδους μετασεισμικά στεγαστικά προβλήματα και τη στεγαστική αποκατάσταση των σεισμοπλήκτων της Αττικής.

Η ερευνητική ομάδα απευθύνθηκε αρχικά στον **ΤΑΣ Βιομηχανίας**. Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν αφορούσαν αποκλειστικά κτίρια αμιγώς επαγγελματικής στέγης. Έτσι, γρήγορα συνειδητοποιήθηκε ότι, κάποιο τμήμα του δυναμικού των κτιρίων και των επιχειρήσεων που ενδιαφέρουν την έρευνα δεν συμπεριλαμβάνονταν στο συγκεντρωμένο πληροφοριακό υλικό και δεν αφορούσε την εξεταζόμενη πηγή. Καθώς πολλές μικρές επιχειρήσεις (βιοτεχνίες και εμπορικά καταστήματα) συστεγάζονται με κατοικίες ή άλλες χρήσεις, τις σχετικές πληροφορίες, αν υπήρχαν, τις διέθεταν οι κατά περιοχές ΤΑΣ. Κατά συνέπεια, η ερευνητική ομάδα έπρεπε συμπληρωματικά να αποτανθεί στον **ΤΑΣ Άνω Λιοσίων** για τους δήμους Καματερού και Πετρούπολης, στον **ΤΑΣ Ελευσίνας** για το δήμο Χαϊδαρίου, **Νέας Φιλαδέλφειας** για τους δήμους Αγ. Αναργύρων και Ιλίου και **Περιστερίου** για τους δήμους Περιστερίου, Αγ. Βαρβάρας και Αιγάλεω.

Οι πίνακες που παραχωρήθηκαν από τον **ΤΑΣ Βιομηχανίας** δίδουν τα ονόματα του ιδιοκτήτη και του διαχειριστή (που συνήθως είναι ο ενοικιαστής), τη διεύθυνση, το τηλέφωνο, τον αριθμό ορόφων του κτιρίου, τη χρήση και τον χαρακτηρισμό του από το δευτεροβάθμιο έλεγχο. Πρόκειται για τις γνωστές κατηγορίες *κόκκινο* (κατεδαφιστέο), *κίτρινο* (ακατάλληλο για χρήση πριν από τις απαιτούμενες επισκευές) και *πράσινο* (κατάλληλο για χρήση παρά το γεγονός ότι μπορεί να χρειάζεται κάποιες επισκευές). (Το έντυπο του Δελτίου Αυτοψίας, που συμπληρώθηκε από τους εξουσιοδοτημένους μηχανικούς προκειμένου να αποκτήσει χαρακτηρισμό το θεωρούμενο κτίριο επισυνάπτεται στο Παράρτημα ΙΙΙ της Έκθεσης). Οι πίνακες για τα *κόκκινα* δόθηκαν χωριστά ως κατάλογοι των λεγόμενων «Πρωτοκόλλων Κατεδάφισης Επικινδύνως Ετοιμόρροπων». Αυτό συμβαίνει επειδή τα *κόκκινα* κτίρια του δευτεροβάθμιου ελέγχου κατεδαφίζονται υποχρεωτικά, από τις αρμόδιες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και με δαπάνες του ΥΠΕΧΩΔΕ, προκειμένου να χορηγηθεί η στεγαστική συνδρομή. Οι σχετικοί πίνακες που δίδονται επίσης κατά Δήμο περιλαμβάνουν τα ίδια στοιχεία με τους άλλους πίνακες του δευτεροβάθμιου ελέγχου.

Τα παραπάνω στοιχεία ωστόσο, δεν ήταν διαφωτιστικά ούτε ως προς το περιεχόμενο και την κλαδική ένταξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας ούτε ως προς το μέγεθος της στη βάση της απασχόλησης. Τονίζεται ότι ως προς τη χρήση ή τις χρήσεις των χαρακτηριζόμενων κτιρίων έχει καταχωρηθεί μόνο η γενική υποδιαίρεση γραφεία / καταστήματα / αποθήκες. Σε ελάχιστες περιπτώσεις πληροφορούμαστε αν πρόκειται για βιομηχανία, ξυλουργείο, μηχανουργείο ή κάτι άλλο. Η βασική αιτία αυτών

των ελλείψεων είναι ότι η στεγαστική συνδρομή δεν συναρτήθηκε με τον αριθμό των απασχολούμενων ή τον κλάδο / υποκλάδο της οικονομικής δραστηριότητας (με εξαίρεση τις αποθήκες που υπολείπονται ως προς τα δικαιώματα στεγαστικής συνδρομής έναντι των άλλων επαγγελματικών χώρων), αλλά με το εμβαδόν του επαγγελματικού χώρου. Έτσι, ούτε ο δευτεροβάθμιος έλεγχος ασχολήθηκε με τέτοιες «λεπτομέρειες». (Ούτε τα αδειόφυλλα στις περιπτώσεις επισκευών / ανακατασκευών περιλαμβάνουν τέτοιες καταχωρήσεις.) Αναπόφευκτα η ερευνητική ομάδα κατέφυγε στη λύση της τηλεφωνικής επικοινωνίας με τους επιχειρηματίες για να συμπληρώσει αυτές τις βασικές ελλείψεις. Μόνο με αυτό το χρονοβόρο τρόπο (πραγματοποιήθηκαν 811 συνολικά τηλέφωνα: ΤΑΣ Βιομηχανίας 313 - ΤΑΣ Δήμων 498) κατέστη δυνατόν να συμπληρωθούν οι πίνακες των χαρακτηρισμένων βιομηχανικών-βιοτεχνικών κτιρίων αποκλειστικής χρήσης με *το αντικείμενο της δραστηριότητας κάθε επιχείρησης και τον αριθμό των απασχολούμενων*. Επίσης η τηλεφωνική επικοινωνία προσδιόρισε ποιες επιχειρήσεις ήταν σε λειτουργία και ποιες όχι.

Όπως ήδη αναφέρθηκε η ερευνητική ομάδα επεδίωξε να συγκεντρώσει αντίστοιχους πίνακες με αυτούς του ΤΑΣ Βιομηχανίας, από τα αρχεία των ΤΑΣ Άνω Λιοσίων, Ελευσίνας, Ν. Φιλαδέλφειας και Περιστερίου (στους οποίους υπάγονται οι εξεταζόμενοι δήμοι) για τα κτίρια συστέγασης επιχειρήσεων με κατοικίες και άλλες χρήσεις. Όμως εδώ τα προβλήματα υπήρξαν κυρίως δύο:

- (α) Στις περισσότερες των περιπτώσεων κτιρίων μικτής χρήσης ο απογραφέας-μηχανικός του δευτεροβάθμιου ελέγχου *δεν καταγράφει το σύνολο των χρήσεων του θεωρούμενου κτιρίου, αλλά την κυρίαρχη*. Για μια πολυκατοικία δηλαδή που περιλαμβάνει στο ισόγειο και βιοτεχνία, το πιθανότερο είναι ότι στο Δελτίο Αυτοψίας αγνοήθηκε απλά αυτή η «λεπτομέρεια», με αποτέλεσμα να μη είμαστε σε θέση να προσδιορίσουμε με ακρίβεια τον αριθμό των επιχειρήσεων σε κτίρια μικτής χρήσης.
- (β) Στους πίνακες των χαρακτηρισμένων κτιρίων οι αναγραφόμενοι ως ιδιοκτήτες και διαχειριστές δεν έχουν να κάνουν με τις βιοτεχνικές επιχειρήσεις, αλλά με τις άλλες πλειοψηφούσες χρήσεις του κτιρίου. Κατά συνέπεια, δεν γνωρίζουμε ούτε τον ιδιοκτήτη ούτε το διαχειριστή της αναγραφόμενης στα Δελτία Αυτοψιών επιχείρησης, τα δε σημειωμένα τηλέφωνα δεν αντιστοιχούν βέβαια στην επιχείρηση. Η τηλεφωνική επομένως επικοινωνία, για την απόκτηση στοιχείων για το μέγεθος και τον υποκλάδο της επιχείρησης, δεν ήταν πάντα δυνατή.

Συμπερασματικά, το αρχείο που δημιούργησε η Ε.Ο. για τις χαρακτηρισμένες (από το δευτεροβάθμιο έλεγχο) βιομηχανίες-βιοτεχνίες που συστεγάζονται μαζί με κατοικίες ή άλλες χρήσεις στο ίδιο κτίριο είναι ελλιπές και ως προς το πλήθος των επιχειρήσεων και ως προς τις πληροφορίες που τις αφορούν. Αποτελεί όμως μία σημαντική συμπλήρωση του αρχείου του ΤΑΣ Βιομηχανίας που είχε μόνο κτίρια αμιγών χρήσεων. Την εικόνα από τη διάχυση της παραγωγικής διαδικασίας στον αστικό ιστό και τη συμπεριφορά της ως προς το σεισμικό φαινόμενο θα την αναλύσουμε λεπτομερέστερα και με μεγαλύτερη ακρίβεια στην έρευνα πεδίου στο Δήμο Ιλίου, όπου έχει γίνει *απογραφή όλων των μεταποιητικών επιχειρήσεων* (βλ. Κεφάλαιο 8). Από την απογραφή θα προκύψει ποιες λειτουργούν σε κτίρια κατοικιών, ποιες σε αμιγώς επαγγελματικά, ποιες είχαν ζημιές από το σεισμό και ποιες απογράφηκαν από τον ΤΑΣ Βιομηχανίας, τους ΤΑΣ Δήμων και το ΒΕΑ.

Οι αρχικοί πίνακες των ΤΑΣ Βιομηχανίας και Δήμων παρουσιάζονται στο Παράρτημα Ι. Οι πίνακες αυτοί μετατράπηκαν σε βάση δεδομένων από τους οποίους προέκυψαν οι χάρτες και η στατιστική ανάλυση των πινάκων.

Τα στοιχεία των πινάκων αυτών, έχοντας άμεση χωρική αναφορά συσχετίστηκαν με τις γεωγραφικές οντότητες (επιχειρήσεις) στις οποίες αναφέρονται. Σημειώνεται ότι η χωρική τοποθέτηση κάθε επιχείρησης στο υπόβαθρο έγινε με βάση την ακριβή της διεύθυνση. Έτσι, ολοκληρώθηκε η δημιουργία της χωρικής βάσης δεδομένων για τις επιχειρήσεις που απογράφηκαν. Η αξιοποίηση της βάσης αυτής από το λογισμικό ΣΓΠ που χρησιμοποιήθηκε έδωσε τη δυνατότητα κατασκευής θεματικών χαρτών, στους οποίους αντανakλάται η χωρική διασπορά επιχειρήσεων με συγκεκριμένα θεματικά χαρακτηριστικά (π.χ. κλάδος, απασχόληση, μέγεθος ή/και συνδυασμό τους).

Από τους πίνακες των ΤΑΣ βιομηχανίας προκύπτουν και τα διαγράμματα που ακολουθούν. Στο διάγραμμα 6.1. που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα μερίδια συμμετοχής των κτιρίων αποκλειστικής βιομηχανικής-βιοτεχνικής, εμπορικής και αποθηκευτικής χρήσης στο συνολικό αριθμό κτιρίων αμιγούς χρήσης που εντόπισε ο δευτερογενής έλεγχος. Στο επόμενο διάγραμμα 6.2. δείχνεται η χωροκατανομή των πληγισών βιομηχανιών-βιοτεχνιών κατά δήμο. Και τα δύο διαγράμματα έχουν προκύψει από τις πληροφορίες που δίνουν για κάθε επιχείρηση οι πίνακες του ΤΑΣ Βιομηχανίας.

Έτσι, από τους αρχικούς καταλόγους των ΤΑΣ Βιομηχανίας και ΤΑΣ Δήμων που περιελάμβαναν 946 επιχειρήσεις, μέσω τηλεφώνου εντοπίσαμε 811, για τις οποίες αποκτήσαμε επιπλέον πληροφορίες για την επιχειρηματική δραστηριότητα και την απασχόληση. Από το σύνολο των επιχειρήσεων με πλήρη στοιχεία, επιλέγησαν μόνο 226, αυτές που είχαν ως δραστηριότητα **τη μεταποίηση** (βλ. Πίνακες στο Παράρτημα Ι).

Το ερευνητικό ενδιαφέρον για τη μεταποίηση δικαιολογείται:

- (α) από τη διεθνή πρακτική και βιβλιογραφία όπου τεκμηριώνεται ότι οι πλέον εκτεταμένες επιπτώσεις των σεισμών αφορούν τις μικρές βιομηχανίες και βιοτεχνίες και λιγότερο τις εμπορικές αλυσίδες.
- (β) από τα δεδομένα της ανάλυσης του ΥΠΕΣΔΔΑ που δείχνουν ότι οι ΜΜΕ στη Δυτική Αθήνα αντιμετώπισαν μεγαλύτερα προβλήματα από το εμπόριο.
- (γ) από τα εμπειρικά δεδομένα και τη γνώση της Δυτικής Αθήνας από τα μέλη της Ε.Ο. Στην περίπτωση του εμπορίου οι δυσκολίες συγκέντρωσης και αναγνώρισης της ταυτότητας του συνόλου των επιχειρήσεων των ευρισκόμενων σε χαρακτηρισμένα κτίρια ήταν πολλαπλάσιες σε σχέση με την περίπτωση της βιομηχανίας-βιοτεχνίας.

Στους πίνακες του Παραρτήματος Ι φαίνονται οι 226 μεταποιητικές επιχειρήσεις οι οποίες αποτέλεσαν την επεξεργασμένη βάση δεδομένων για την ανάλυση των αρχικών πληροφοριών από τους ΤΑΣ Βιομηχανίας και Δήμων που ακολουθεί. Για κάθε μία από τις παραπάνω επιχειρήσεις εκτός από *τη γεωγραφική θέση* (σε επίπεδο δήμων για 226 και σε επίπεδο οικοδομικού τετραγώνου και δρόμου για 203) και *το χαρακτηρισμό του δευτεροβάθμιου ελέγχου*, προσδιορίστηκαν επιπλέον οι ομάδες *παραγωγικών κλάδων* και *τα διαστήματα απασχόλησης* που ανήκουν. Για τους κλάδους οργανώθηκαν τέσσερις ομάδες που καλύπτουν τις κλαδικές ειδικότητες των 228 επιχειρήσεων:

- ♦ **K1=** Έτοιμο ένδυμα, πλεκτά, κλωστοϋφαντουργία, δέρμα, παπούτσια, τσάντες.
- ♦ **K2=** Ξυλουργεία, έπιπλα, σιδηροκατασκευές, αλουμινοκατασκευές, είδη λαϊκής τέχνης, είδη οικιακής χρήσης.
- ♦ **K3=** Τρόφιμα (επεξεργασία τροφίμων, εργαστήρια ζαχαροπλαστικής, φούρνοι).
- ♦ **K4=** Συνεργεία αυτοκινήτων, μηχανουργεία, χυτήρια, πλαστικά, χημικά, τυπογραφεία, βιβλιοδετεία και λοιπές βιομηχανίες.

Για την απασχόληση οργανώθηκαν τρία διαστήματα:

M1= 1-2 απασχολούμενοι, **M2=** 3-7 απασχολούμενοι, **M3=** >7 απασχολούμενοι.

Με βάση τις παραπάνω παραδοχές έγιναν οι αναλύσεις που παρουσιάζονται στους πίνακες και στους χάρτες που ακολουθούν. Ο χάρτης 6.1 παρουσιάζει τις θέσεις των επιχειρήσεων του ΤΑΣ Βιομηχανίας, ο χάρτης 6.2 τις αντίστοιχες θέσεις των ΤΑΣ Δήμων και ο χάρτης 6.3 την πυκνότητα των πληγείσων επιχειρήσεων (βλ. και Κεφάλαιο 7).

Για την κατασκευή των χαρτών έγινε μια πρώτη αξιοποίηση πληροφοριών με στοιχεία που διατέθηκαν από προηγούμενες μελέτες. Συγκεκριμένα καταγράφηκαν στο ψηφιακό χαρτογραφικό υπόβαθρο τα κτίσματα της Δ. Αττικής που επλήγησαν από το

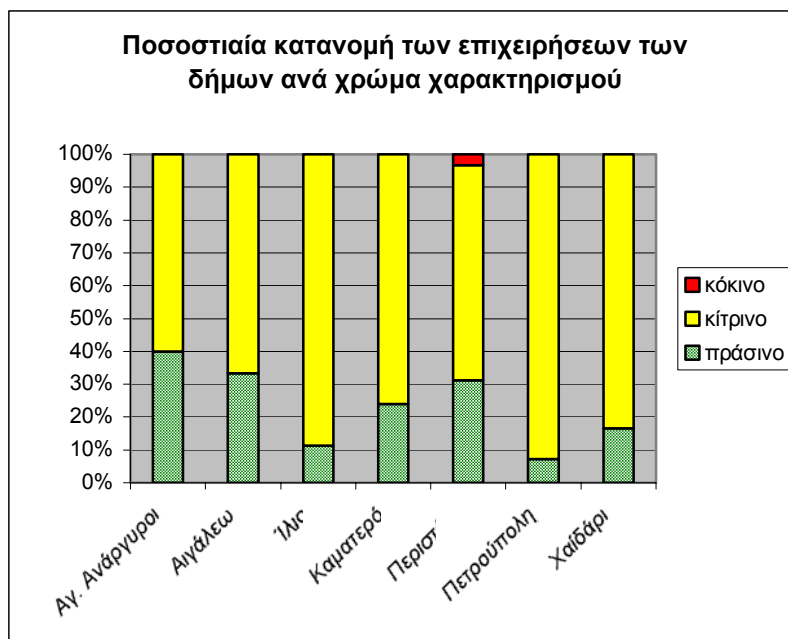
σεισμό 1999. Με αυτό τον τρόπο παράχθηκε θεματικός χάρτης στον οποίο παρουσιάζεται ο χαρακτηρισμός ("κόκκινα", "κίτρινα", "πράσινα") των κτιρίων και δημιουργήθηκαν (μέσα από διαδικασίες χωρικής ανάλυσης και με αξιοποίηση των δυνατοτήτων της τεχνολογίας των ΣΓΠ) ψηφιακοί χάρτες πυκνότητας εμφάνισης των περισσότερο και λιγότερο πληγέντων κτισμάτων καθώς και εκείνων που κρίθηκαν ασφαλή και άμεσα χρησιμοποιήσιμα.

Η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των προαναφερόμενων υποστηρικτικών εργασιών οδήγησε στο γεωγραφικό εντοπισμό των δήμων και υποπεριοχών ευθύνης τους με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση κτιριακών απωλειών στο εν γένει κτιριακό απόθεμα. Έτσι, οι «κόκκινες» περιοχές εντοπίζονται κυρίως στο δυτικό τμήμα του δήμου Αιγάλεω, στο κεντρικό και δυτικό τμήμα του δήμου Περιστερίου, στο κεντρικό και δυτικό τμήμα του Ιλίου. Από την άλλη «οι κίτρινες» περιοχές εντοπίζονται στο κεντρικό τμήμα των Αγ. Αναργύρων, το βόρειο τμήμα του Καματερού και το δυτικό τμήμα του Χαϊδαρίου.

Πίνακας 6.1: Χαρακτηρισμός κτιρίων επιχειρήσεων από το δευτεροβάθμιο έλεγχο

Δήμοι	αριθμός επιχειρήσεων				% κατανομή των επιχειρήσεων στους δήμους ανά χρώμα χαρακτηρισμού				% κατανομή των επιχειρήσεων των δήμων ανά χρώμα χαρακτηρισμού			
	Πράσινο	Κίτρινο	Κόκκινο	Σύνολο	Πράσινο	Κίτρινο	Κόκκινο		Πράσινο	Κίτρινο	Κόκκινο	Σύνολο
Αγ. Αναργύροι	4	6	0	10	8,2%	3,4%	0,0%	-	40,0%	60,0%	0,0%	100,0%
Αιγάλεω	4	8	0	12	8,2%	4,6%	0,0%	-	33,3%	66,7%	0,0%	100,0%
Ίλιο	8	63	0	71	16,3%	36,0%	0,0%	-	11,3%	88,7%	0,0%	100,0%
Καματερό	11	35	0	46	22,4%	20,0%	0,0%	-	23,9%	76,1%	0,0%	100,0%
Περιστερί	19	40	2	61	38,8%	22,9%	100,0%	-	31,1%	65,6%	3,3%	100,0%
Πετρούπολη	1	13	0	14	2,0%	7,4%	0,0%	-	7,1%	92,9%	0,0%	100,0%
Χαϊδάρη	2	10	0	12	4,1%	5,7%	0,0%	-	16,7%	83,3%	0,0%	100,0%
Σύνολο	49	175	2	226	100,0%	100,0%	100,0%		-	-	-	-

Πηγή: Αρχείο ΤΑΣ Βιομηχανίας & ΤΑΣ Δήμων, επεξεργασία Ε.Ο

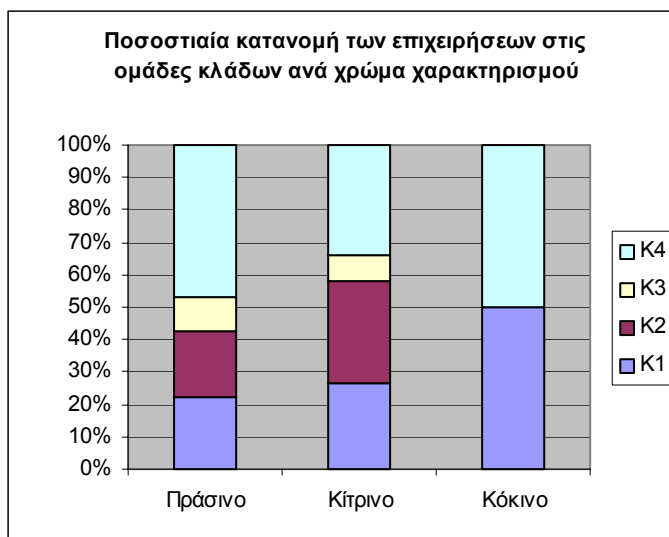
Πηγή: Πίνακας 6.1

Στην ανάλυση που ακολουθεί χρησιμοποιούμε τη βάση δεδομένων για τις 226 επιχειρήσεις για τις οποίες είχαμε πλήρη στοιχεία. Ως προς τη γεωγραφική τους θέση χρησιμοποιούμε την παρουσία τους σε επίπεδο Δήμου. Αρχίζοντας από το χαρακτηρισμό των κτιρίων των βιομηχανικών επιχειρήσεων (βλ. πίνακα 6.1) από το δευτεροβάθμιο έλεγχο που βρίσκονται στους πίνακες των ΤΑΣ Βιομηχανίας και Δήμων, παρατηρούμε ότι οι περισσότερες συγκεντρώνονται στο Δ. Ιλίου (Ν. Λιόσια) 31,4% και ακολουθεί ο Δ. Περιστερίου 27%. Υποθέσεις για τη συγκέντρωση διατυπώνονται με βάση την έρευνα στο Δ. Ιλίου, (βλ. Κεφάλαιο 8). Τη μικρότερη παρουσία των πληγιστών επιχειρήσεων είχε ο Δ. Αγ. Βαρβάρας 0,8%. Χαρακτηρισμένες “κόκκινες” είχαμε μόνο 2 επιχειρήσεις στο Περιστερί, ενώ η μεγαλύτερη συγκέντρωση “κίτρινων” παρατηρήθηκε στο Δ. Ιλίου (63 ή το 36% του συνόλου των “κίτρινων” επιχειρήσεων) με δεύτερο το Περιστερί (40 ή το 23% του συνόλου των “κίτρινων”). Λόγω του πολύ μικρού αριθμού των “κόκκινων”, η παρουσία των “κίτρινων” είναι λογικό να καθορίζει και την ιεραρχία των δήμων ως προς το συνολικό αριθμό των πληγιστών επιχειρήσεων. Στα ίδια πλαίσια, ο Δ. Πετρούπολης αν και έχει μόνο 14 συνολικά πληγείσες επιχειρήσεις, εμφανίζει το μεγαλύτερο ποσοστό “κίτρινων” (93%), με δεύτερο το Δ. Ιλίου (71 επιχειρήσεις, 88,7% “κίτρινες”) και τρίτο το Δ. Χαϊδαρίου (12 επιχειρήσεις, 83,3% “κίτρινες”). Φαίνονται έτσι καθαρά οι μεγαλύτερες, αναλογικά, απώλειες που είχε ο Δ. Ιλίου.

Πίνακας 6.2: Χαρακτηρισμός κτιρίων επιχειρήσεων από το δευτεροβάθμιο έλεγχο ανά ομάδα κλάδων

Κλάδος	αριθμός επιχειρήσεων				% κατανομή των επιχειρήσεων στις ομάδες κλάδων ανά χρώμα χαρακτηρισμού				% κατανομή των επιχειρήσεων των ομάδων κλάδων ανά χρώμα χαρακτηρισμού			
	Πράσινο	Κίτρινο	Κόκκινο	Σύνολο	Πράσινο	Κίτρινο	Κόκκινο		Πράσινο	Κίτρινο	Κόκκινο	Σύνολο
K1	11	46	1	58	22,4%	26,3%	50,0%	-	19,0%	79,3%	1,7%	100,0%
K2	10	56	0	66	20,4%	32,0%	0,0%	-	15,2%	84,8%	0,0%	100,0%
K3	5	14	0	19	10,2%	8,0%	0,0%	-	26,3%	73,7%	0,0%	100,0%
K4	23	59	1	83	46,9%	33,7%	50,0%	-	27,7%	71,1%	1,2%	100,0%
Σύνολο	49	175	2	226	100,0%	100,0%	100,0%	-	-	-	-	-

Πηγή: Αρχείο ΤΑΣ Βιομηχανίας & ΤΑΣ Δήμων, επεξεργασία Ε.Ο

Ο χαρακτηρισμός του δευτεροβάθμιου ελέγχου ως προς τις ομάδες κλάδων (βλ. πίνακα 6.2) μας δίνει τη μεγαλύτερη παρουσία “κίτρινων” επιχειρήσεων στις ομάδες κλάδων K4 (59 επιχειρήσεις ή 33,7% του συνόλου των “κίτρινων”) και K2 (56 επιχειρήσεις ή 32% του συνόλου των “κίτρινων”). Η παρουσία αυτή των κλάδων K4 και K2 εμφανίζεται ως λογικό επακόλουθο της έτσι κι αλλιώς σημαντικής παρουσίας τους στο σύνολο των πληγεισών επιχειρήσεων. Από τις “κόκκινες” επιχειρήσεις, η μία ανήκει στον K1 και η άλλη στον K4, ενώ τις περισσότερες “πράσινες” είχε η ομάδα κλάδων K4 και τις λιγότερες η K3.

Ως προς την απασχόληση, (βλ. πίνακα 6.3) οι περισσότερες “κίτρινες” συγκεντρώνονται στις πολύ μικρές επιχειρήσεις (διάστημα 1-2=47,4% και διάστημα 3-7=44,6% του συνόλου των “κίτρινων”). Στα ίδια διαστήματα βρίσκονται και οι δύο “κόκκινες”.

Πίνακας 6.3: Χαρακτηρισμός κτιρίων επιχειρήσεων από το δευτεροβάθμιο έλεγχο ανά διάστημα απασχόλησης

Διαστήματα απασχόλησης	αριθμός επιχειρήσεων				% κατανομή των επιχειρήσεων σε διαστήματα απασχόλησης ανά χρώμα χαρακτηρισμού				% κατανομή των επιχειρήσεων των διαστημάτων απασχόλησης ανά χρώμα χαρακτηρισμού			
	Πράσινο	Κίτρινο	Κόκκινο	Σύνολο	Πράσινο	Κίτρινο	Κόκκινο		Πράσινο	Κίτρινο	Κόκκινο	Σύνολο
1-2	10	83	1	94	20,4%	47,4%	50,0%	-	10,6%	88,3%	1,1%	100,0%
3-7	33	78	1	112	67,3%	44,6%	50,0%	-	29,5%	69,6%	0,9%	100,0%
>7	6	14	0	20	12,2%	8,0%	0,0%	-	30,0%	70,0%	0,0%	100,0%
Σύνολο	49	175	2	226	100,0%	100,0%	100,0%	-	-	-	-	-

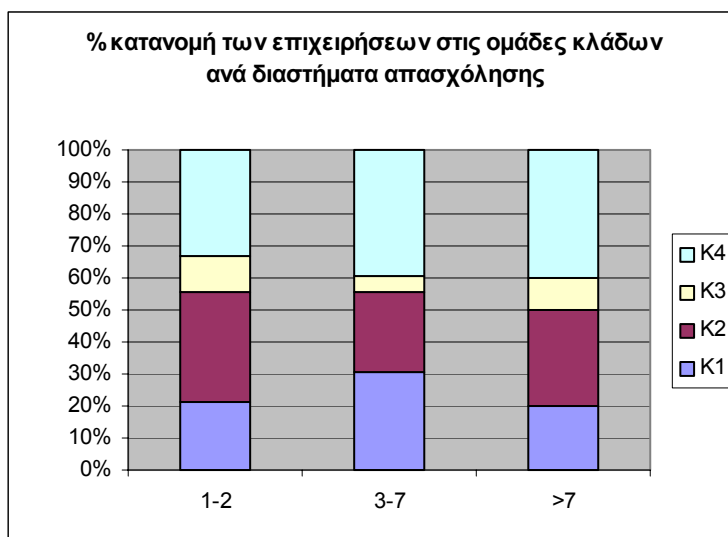
Πηγή: Αρχείο ΤΑΣ Βιομηχανίας & ΤΑΣ Δήμων, επεξεργασία Ε.Ο

Η ομάδα κλάδων με τη μεγαλύτερη παρουσία στο σύνολο των 226 πληγισίων επιχειρήσεων είναι η Κ4 (36,7%) ακολουθούμενη από την Κ2 (29,2%) και την Κ1 (25,6%). Μία πρώτη παρατήρηση από αυτή την ιεράρχηση είναι ότι οι ομάδες κλάδων Κ4 και Κ2 πιθανώς να στεγάζονταν σε κτίρια με ευτελέστερες κατασκευές. Ως προς την απασχόληση, το διάστημα 3-7 απασχολούμενοι συγκεντρώνει τις περισσότερες επιχειρήσεις από όλους τους κλάδους (49,5%) και ακολουθεί το διάστημα 1-2 (βλ. πίνακα 6.4).

Πίνακας 6.4: Κατανομή των επιχειρήσεων σε ομάδες κλάδων και σε διαστήματα απασχόλησης

Ομάδες κλάδων	Αριθμός επιχειρήσεων					% κατανομή των επιχειρήσεων στις ομάδες κλάδων ανά διάστημα απασχόλησης				% κατανομή των επιχειρήσεων των κλάδων ανά διάστημα απασχόλησης			
	1-2	3-7	>7	Συν.	% Συν	1-2	3-7	>7		1-2	3-7	>7	Σύνολο
Κ1	20	34	4	58	25,7%	21,3%	30,4%	20,0%	-	34,5%	58,6%	6,9%	100,0%
Κ2	32	28	6	66	29,2%	34,0%	25,0%	30,0%	-	48,5%	42,4%	9,1%	100,0%
Κ3	11	6	2	19	8,4%	11,7%	5,4%	10,0%	-	57,9%	31,6%	10,5%	100,0%
Κ4	31	44	8	83	36,7%	33,0%	39,3%	40,0%	-	37,3%	53,0%	9,6%	100,0%
Σύνολο	94	112	20	226	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	-	-	-	-	-

Πηγή: Αρχείο ΤΑΣ Βιομηχανίας και ΤΑΣ Δήμων, επεξεργασία Ε.Ο.

Πηγή: Πίνακας 6.4

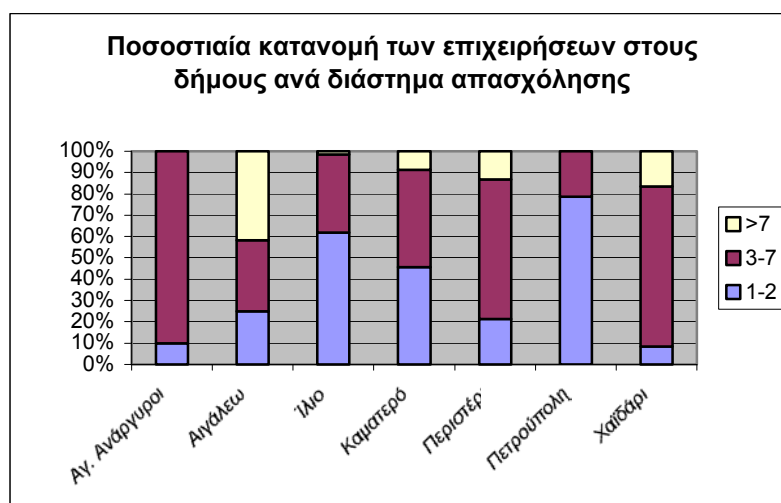
Απασχόληση μεγαλύτερη από 7 εργαζομένους/ες είχαν μόνο 20 επιχειρήσεις στο σύνολο των επιχειρήσεων (8,8%), στοιχείο που εικονογραφεί εύγλωττα την κυριαρχία των πολύ μικρών επιχειρήσεων στις πληγείσες. Στο διάστημα > 7 της απασχόλησης, κυριαρχεί η ομάδα κλάδων K4 με 8 επιχειρήσεις. Στις πολύ μικρές (1-2 απασχολούμενους/ες) την μεγαλύτερη παρουσία έχουν οι ομάδες των κλάδων K2 και K4, ενώ το διάστημα 3-7 οι ομάδες κλάδων K1 και K4. Γενικά, οι πραγματικά μεγάλες επιχειρήσεις απουσιάζουν από τους καταλόγους του ΤΑΣ και αυτό είναι ένα γενικότερο ερώτημα το οποίο θα μας απασχολήσει στη συνέχεια.

Οι περισσότερες από τις πολύ μικρές επιχειρήσεις συγκεντρώνονται στο Δ. Ιλίου (44 ή 46,8% του συνόλου των πολύ μικρών, του διαστήματος 1-2 απασχολούμενοι). Οι περισσότερες επιχειρήσεις που ανήκουν στο επόμενο διάστημα (3-7 απασχολούμενοι/ες) οι περισσότερες επιχειρήσεις συγκεντρώνονται στο Δ. Περιστερίου (40 ή 35,7% του συνόλου των επιχειρήσεων 3-7 απασχ.) (βλ. πίνακα 6.5). Στο Δ. Περιστερίου βρίσκονται επίσης 8 από τις 20 “μεγαλύτερες” επιχειρήσεις της βάσης δεδομένων (του διαστήματος > 7). Ο Δ. Πετρούπολης αν και έχει μόνο 14 πληγείσες επιχειρήσεις, λόγω του ότι 11 από αυτές ήταν πολύ μικρές, εμφανίζει το μεγαλύτερο ποσοστό παρουσίας μικρών επιχειρήσεων (78,6%) στο σύνολο των πληγισών επιχειρήσεων στο δήμο. Για τους ίδιους λόγους ο Δ. Αιγάλεω εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό στις “μεγάλες” επιχειρήσεις (> 7 απασχολούμενους/ες).

Πίνακας 6.5: Κατανομή των επιχειρήσεων σε διαστήματα απασχόλησης ανά δήμο

Δήμοι	αριθμός επιχειρήσεων				% Συν	% κατανομή των επιχειρήσεων στους δήμους ανά διαστήματα απασχόλησης				% κατανομή των επιχειρήσεων των δήμων ανά διάστημα απασχόλησης			
	1-2	3-7	>7	Συν.		1-2	3-7	>7		1-2	3-7	>7	Σύνολο
Αγ. Ανάργυροι	1	9	0	10	4,4%	1,1%	8,0%	0,0%	-	10,0%	90,0%	0,0%	100,0%
Αιγάλεω	3	4	5	12	5,3%	3,2%	3,6%	25,0%	-	25,0%	33,3%	41,7%	100,0%
Ίλιον	44	26	1	71	31,4%	46,8%	23,2%	5,0%	-	62,0%	36,6%	1,4%	100,0%
Καματερό	21	21	4	46	20,4%	22,3%	18,8%	20,0%	-	45,7%	45,7%	8,7%	100,0%
Περιστέρι	13	40	8	61	27,0%	13,8%	35,7%	40,0%	-	21,3%	65,6%	13,1%	100,0%
Πετρούπολη	11	3	0	14	6,2%	11,7%	2,7%	0,0%	-	78,6%	21,4%	0,0%	100,0%
Χαϊδάρη	1	9	2	12	5,3%	1,1%	8,0%	10,0%	-	8,3%	75,0%	16,7%	100,0%
Σύνολο	94	112	20	226	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	-	-	-	-	-

Πηγή: Αρχείο ΤΑΣ Βιομηχανίας και ΤΑΣ Δήμων, επεξεργασία Ε.Ο.

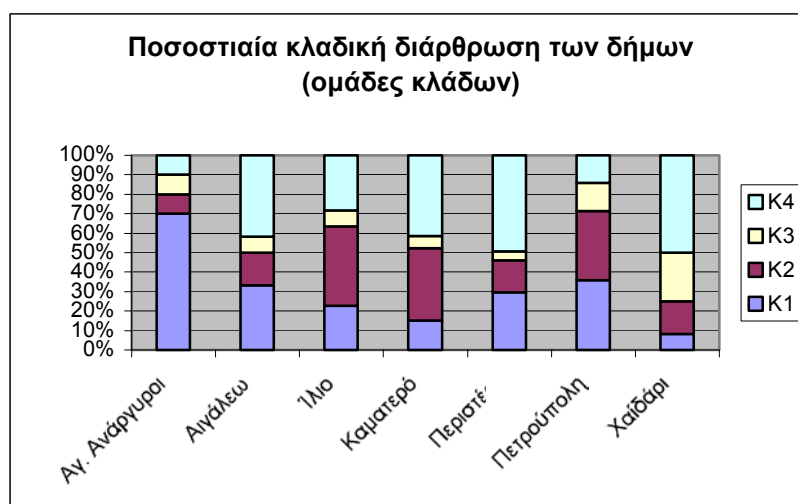

Ως προς την κλαδική κατανομή στους δήμους της Δυτικής Αθήνας, (βλ. πίνακα 6.6) από τους πίνακες παρατηρούμε ότι η ομάδα Κ1, ως προς τον αριθμό των επιχειρήσεων, έχει τη μεγαλύτερη παρουσία στο Δ. Περιστερίου, ακολουθούμενη από τον Δ. Ιλίου. Όμως ως προς την εσωτερική κλαδική διάρθρωση των δήμων, ο Δ. Αγ. Αναργύρων εμφανίζει μεγαλύτερη ειδίκευση στην ομάδα κλάδων Κ1. Σε σχέση με την ομάδα κλάδων Κ2, ο μεγαλύτερος απόλυτος αριθμός πληγείσων επιχειρήσεων βρίσκεται στο Δ. Ιλίου όπως και για την ομάδα κλάδων Κ3. Για την ομάδα κλάδων Κ4 η μεγαλύτερη συγκέντρωση βρίσκεται στο Δ. Περιστερίου, ενώ ο Δ. Χαϊδαρίου εμφανίζει την μεγαλύτερη σχετική κλαδική ειδίκευση, λόγω του μικρού συνολικά αριθμού πληγείσων επιχειρήσεων (12) από τις οποίες οι μισές ανήκουν στο Κ4.

Πίνακας 6.6: Κλαδική κατανομή των επιχειρήσεων ανά δήμο

Δήμοι	Αριθμός επιχειρήσεων					% διαδημοτική διάρθρωση των ομάδων κλάδων					% κλαδική διάρθρωση των δήμων				
	K1	K2	K3	K4	Συν	K1	K2	K3	K4		K1	K2	K3	K4	Σύνολο
Αγ. Ανάργυροι	7	1	1	1	10	12,1%	1,5%	5,3%	1,2%	-	70,0%	10,0%	10,0%	10,0%	100,0%
Αιγάλεω	4	2	1	5	12	6,9%	3,0%	5,3%	6,0%	-	33,3%	16,7%	8,3%	41,7%	100,0%
Ίλιο	16	29	6	20	71	27,6%	43,9%	31,6%	24,1%	-	22,5%	40,8%	8,5%	28,2%	100,0%
Καματερό	7	17	3	19	46	12,1%	25,8%	15,8%	22,9%	-	15,2%	37,0%	6,5%	41,3%	100,0%
Περιστέρι	18	10	3	30	61	31,0%	15,2%	15,8%	36,1%	-	29,5%	16,4%	4,9%	49,2%	100,0%
Πετρούπολη	5	5	2	2	14	8,6%	7,6%	10,5%	2,4%	-	35,7%	35,7%	14,3%	14,3%	100,0%
Χαϊδάρι	1	2	3	6	12	1,7%	3,0%	15,8%	7,2%	-	8,3%	16,7%	25,0%	50,0%	100,0%
Σύνολο	58	66	19	83	226	100%	100%	100%	100%	-	-	-	-	-	-

Πηγή: Αρχείο ΤΑΣ Βιομηχανίας και ΤΑΣ Δήμων, επεξεργασία Ε.Ο.

Ο θεματικός χάρτης 6.4 που ακολουθεί συνθέτει τις προηγούμενες παρατηρήσεις με παραστατικό τρόπο. Δείχνει όχι μόνο τη διασπορά των κλάδων και των μεγεθών στους διάφορους δήμους, αλλά και την ακριβή θέση της κάθε μονάδας. Από αυτή την εικόνα προκύπτουν κάποιες πυκνώσεις και γειτνιάσεις των μονάδων: σε μία περιοχή στο Δ. Χαϊδάριου, σε δύο στο Δ. Αιγάλεω, μια τρίτη στο Δ. Περιστερίου σε μια σαφή γραμμική διάταξη κατά μήκος του Κηφισού και μια τέταρτη πιο διάσπαρτη στο βόρειο τμήμα του ίδιου δήμου. Τέλος πιο διάσπαρτες διατάξεις παρουσιάζονται στους Δ. Ιλίου, Δ. Καματερού, Δ. Πετρούπολης και Δ. Αγ. Αναργύρων.

6.2. Οι απώλειες των επιχειρήσεων σε κινητά αποθέματα και εξοπλισμό

Το **Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Αθήνας (ΒΕΑ)** λίγες μέρες μετά τον καταστροφικό σεισμό της Αθήνας πραγματοποίησε σύντομη καταγραφή των ζημιών των επιχειρήσεων – μελών του σε σχέση με: (α) τις πρώτες ύλες, (β) το μηχανολογικό εξοπλισμό και (γ) τα προϊόντα. Το σχετικό αρχείο ήταν εξαιρετικής σπουδαιότητας για τις ανάγκες του ερευνητικού προγράμματος, δεδομένου ότι:

- Η σχετική καταγραφή είχε γίνει με τη συμμετοχή πραγματογνωμόνων του ίδιου του ΒΕΑ, συνθήκη που εξασφάλιζε ενιαία αξιολογικά κριτήρια στην εκτίμηση των ζημιών για όλες τις πληγείσες απογραφόμενες επιχειρήσεις.
- Η διαπίστωση και καταγραφή των ζημιών ήταν ευρύτατη και σε ορισμένες περιπτώσεις με λεπτομέρειες καθώς οι σχετικές εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης δίδουν πληροφορίες και για το είδος και για την αξία της ζημιάς.
- Οι πληροφορίες που δίδονται για τις ζημιές σε αποθέματα και εξοπλισμό συνδυάζονται ορισμένες φορές με άλλες για τις κτιριακές απώλειες στα κελύφη των επιχειρήσεων, σύμφωνα με τις αξιολογήσεις του αρμόδιου Υπουργείου, του ΥΠΕΧΩΔΕ (αποτελέσματα δευτεροβάθμιου μετασεισμικού ελέγχου).
- Οι εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης συμπεριλαμβάνουν πολλά στοιχεία της πληγείσας επιχείρησης και ειδικότερα την επωνυμία και τη νομική μορφή, τη διεύθυνση της έδρας και τον αριθμό τηλεφώνου, το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησης, το έτος ίδρυσής της, τα στοιχεία στέγασης (αριθμός ορόφων και εμβαδόν), το καθεστώς κατοχής του κτιριακού χώρου (ιδιόκτητος ή μισθωμένος) και το απασχολούμενο προσωπικό (παράδειγμα των εκθέσεων πραγματογνωμοσύνης του ΒΕΑ επισυνάπτεται στο Παράρτημα ΙΙΙ του παρόντος τόμου). Δυστυχώς, όσοι πραγματοποίησαν τις αυτοψίες δεν συμπλήρωσαν όλα τα στοιχεία (οι περισσότερες ελλείψεις ήταν στην απασχόληση) και έτσι παρά τις προθέσεις του το αρχείο ΒΕΑ είναι ελλιπές σε κρίσιμες πληροφορίες.

Παρά τις επανειλημμένες παραστάσεις της ερευνητικής ομάδας και την ειδική αλληλογραφία του ΟΑΣΠ προς το ΒΕΑ, το τελευταίο αρνήθηκε την πρόσβαση στο αρχείο του με τη δικαιολογία ότι «...δεν υπάρχει εξουσιοδότηση δημοσιοποίησης». Τελικά όμως το έδωσε με μεγάλη καθυστέρηση και όπως αναφέραμε ήδη στο Κεφάλαιο 2, δεν έγινε δυνατό να συμπεριληφθούν οι επιχειρήσεις του ΒΕΑ στη γενική βάση δεδομένων από την οποία αντλήσαμε το δείγμα για την έρευνα με ερωτηματολόγια.

Οι “Εκθέσεις Πραγματογνωμοσύνης” που έγιναν από το ΒΕΑ στο διάστημα 15 Σεπτεμβρίου 1999 μέχρι 15 Νοεμβρίου 1999, συντάχθηκαν από υπαλλήλους του ΒΕΑ έπειτα από σχετική αίτηση των ενδιαφερομένων (δείγμα της αίτησης και της έκθεσης, βλ. Παράρτημα II). Η ανταπόκριση του ΒΕΑ στις αιτήσεις των μελών του ήταν άμεση όπως προκύπτει από τις ημερομηνίες κατάθεσης των αιτήσεων και πραγματοποίησης της πραγματογνωμοσύνης, από τις οποίες 161 αφορούσαν σε δήμους της Δυτικής Αθήνας. Ο αριθμός αυτός είναι πολύ μικρός αν συγκριθεί με τους δευτεροβάθμιους ελέγχους των ΤΑΣ αλλά και τη συνολική εικόνα των καταστροφών στην περιοχή. Μπορεί όμως να ερμηνευθεί από τους παρακάτω παράγοντες: (α) δεν είναι όλες οι μικρές επιχειρήσεις μέλη του ΒΕΑ, (β) από όσες είναι μέλη και είχαν ζημιές από το σεισμό πολλές δεν έκαναν αίτηση για πραγματογνωμοσύνη γιατί είχαν κάποιο “πρόβλημα”, π.χ. άδεια λειτουργίας, πολεοδομικές παραβάσεις, ΙΚΑ, Φ.Π.Α, κ.α. Από τις 161 επιχειρήσεις τελικά οι 149 είχαν ζημιές από το σεισμό. Παρά το μικρό αριθμό των επιχειρήσεων, οι εκθέσεις του ΒΕΑ είναι ιδιαίτερα χρήσιμες γιατί συμπληρώνουν τους ελέγχους των ΤΑΣ σε πολλά σημεία, κρίσιμα για την παρούσα έρευνα. Πρέπει να επαναλάβουμε, ότι ουσιαστικά περιγράφουμε ένα δείγμα επιχειρήσεων που κάθε άλλο παρά τυχαίο είναι: έχει διαμορφωθεί από αίτηση ενδιαφερομένων μελών του ΒΕΑ που είχαν τις προϋποθέσεις να δεχθούν την πραγματογνωμοσύνη.

Πίνακας 6.7: Κλαδική – χωρική κατανομή των επιχειρήσεων

Δήμος	Κ11	κ12	κ21	κ22	κ23	κ3	κ41	κ42	κ43	Δ.δ.	Συν.
Αγία Βαρβάρα	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Αγιοι Ανέργυροι	3	0	2	0	0	1	0	0	6	0	12
Αιγάλεω	1	1	1	0	0	1	0	0	2	0	6
Ίλιον	3	2	9	4	0	4	3	1	16	2	44
Καματερό	1	0	8	1	0	5	3	0	4	0	22
Περιστέρι	7	2	8	2	2	7	10	1	22	0	61
Πετρούπολη	2	1	3	1	1	2	1	0	1	0	12
Χαϊδάρη	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	3
Σύνολο	17	6	31	8	3	21	17	3	53	2	161

Πηγή: Αρχείο ΒΕΑ, επεξεργασία Ε.Ο

Στον πίνακα 6.7 παρουσιάζεται η κλαδική και η χωρική κατανομή των 161 επιχειρήσεων από τις οποίες 12 ήταν χωρίς ζημιές. Παρατηρούμε ότι η μεγαλύτερη γεωγραφική συγκέντρωση επιχειρήσεων ήταν (κατά σειρά) στους Δήμους Περιστερίου, Ιλίου, Καματερού, Αγ. Αναργύρων και Πετρούπολης. Τα στοιχεία αυτά δεν διαφέρουν από τα αντίστοιχα των απογραφών των ΤΑΣ. Οι ομάδες κλάδων που

επλήγησαν περισσότερο ήταν ο Κ43 (λοιπές βιομηχανίες-βιοτεχνίες)¹ στο οποίο

περιλαμβάνονται επιχειρήσεις με προϊόντα που σπάνε, ο Κ21 (έπιπλα, ξυλουργεία, торνευτήρια, ταπετσαρίες) με επίσης ύλες και προϊόντα που σπάνε και ο Κ3 (τρόφιμα) με προϊόντα που αλλοιώνονται και ευπαθή μηχανήματα. Αυτοί οι κλάδοι είχαν μία σημαντική παρουσία στη Δυτική Αθήνα, όμως οι απώλειές τους σε κτίρια από τους ελέγχους των ΤΑΣ δεν έδωσαν τις ίδιες ιεραρχήσεις ομάδων κλάδων. Οι περισσότερες επιχειρήσεις της ομάδας κλάδων Κ43 βρίσκονταν στο Περιστερί και Ίλιο (22 και 16 αντίστοιχα), της ομάδας κλάδων Κ21 σε Ίλιο, Καματερό και Περιστερί και του Κ3 στο Περιστερί.

Η ομάδα κλάδων με το μικρότερο αριθμό επιχειρήσεων (3) ήταν: Κ23 (τζάμια, κρύσταλλα, φωτιστικά), ο οποίος όμως φαίνεται από τον πίνακα 2 είχε υψηλό ύψος ζημιών και τον υψηλότερο δείκτη ζημιών/επιχειρήσεις. Οι δήμοι με τη μικρότερη γεωγραφική συγκέντρωση επιχειρήσεων με ζημιές ήταν η Αγ. Βαρβάρα και το Χαϊδάρι.

Ο πίνακας 6.8 παρουσιάζει την κλαδική κατανομή των επιχειρήσεων και το ύψος των ζημιών συνολικά και κατά κατηγορία ζημιών. Αρχίζοντας από τα **συνολικά μεγέθη**, οι ομάδες κλάδων με τον μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων με ζημιές είναι ο Κ43 (λοιπές βιομηχανίες-βιοτεχνίες) με 51 επιχειρήσεις και ακολουθούν οι κλάδοι Κ21 (έπιπλα, ξυλουργεία, κλπ) με 31 και ο Κ3 (τρόφιμα) με 21. Οι τρεις αυτές ομάδες αντιπροσωπεύουν το 70% των επιχειρήσεων, παρουσιάζεται δηλαδή μία υψηλή συγκέντρωση σε τρεις ομάδες κλάδων. Οι ομάδες κλάδων με τη μικρότερη παρουσία ήταν οι Κ23 (τζάμια, κρύσταλλα κλπ), και Κ42 (μηχανουργία, βιομηχανικές κατασκευές,

1. Αναλυτικά περιλαμβάνει: μάρμαρα, πλάκες, γύψινα, κεραμικά, κοσμήματα, πλαστικά τεχνικά δόντια, απορρυπαντικά, τυπογραφεία, γραφικές τέχνες, χαρτοκιβώτια, επεξεργασία χαρτιού, παιχνίδια, στολίδια, στρώματα, αφρολέξ κ.α.

χυτήρια κλπ) με 3 επιχειρήσεις η κάθε μία. Ως προς το συνολικό ύψος των ζημιών, τις μεγαλύτερες είχε η ομάδα κλάδων K43 και K3 ακολουθούμενες σε απόσταση από την ομάδα κλάδων K21. Οι τρεις αυτές ομάδες αντιπροσωπεύουν το 68% του συνολικού ύψους ζημιών παρουσιάζοντας αντίστοιχη συγκέντρωση με τον αριθμό των πληγείσων επιχειρήσεων. Η εικόνα αλλάζει όταν παρατηρήσουμε τον δείκτη ζημιές/επιχείρηση. Η μέση τιμή του δείκτη είναι 3.364.127δρχ., αλλά η υψηλότερη τιμή είναι για την ομάδα κλάδων K23 (τζάμια, κρύσταλλα, φωτιστικά) με 20.010.000δρχ./επιχείρηση και αφορούσε 3 επιχειρήσεις, 2 στο Περιστέρι και 1στη Πετρούπολη. Οι τιμές του δείκτη που ακολουθούν σε μεγάλη απόσταση αφορούν τον K3 (τρόφιμα) με ζημιές 5.857.476 δρχ./επιχείρηση και K22 (μεταλλικές κατασκευές, αλουμίνια) με 5.301.131 δρχ./επιχείρηση.

Παρατηρώντας τις επιμέρους κατηγορίες των ζημιών και αρχίζοντας από τα **μηχανήματα**, η ομάδα κλάδων με τις μεγαλύτερες ζημιές ήταν ο K3 (τρόφιμα) με 11 επιχειρήσεις, ακολουθούμενη από την ομάδα κλάδων K43 (λοιπές βιομηχανίες-βιοτεχνίες) με 22επιχειρήσεις και τρίτη την ομάδα κλάδων K21 (ξυλουργεία, έπιπλα κλπ) με 16 επιχειρήσεις. Ως προς το δείκτη ζημιών/επιχείρηση την μεγαλύτερη τιμή παρουσιάζει η ομάδα κλάδων K3 (τρόφιμα) με 8.414.545 δρχ., ακολουθούμενη σε μεγάλη απόσταση από την ομάδα κλάδων K22 (μεταλλικές κατασκευές, αλουμίνια) με 4.868.750 δρχ./επιχείρηση. Το άθροισμα των ζημιών στην κατηγορία μηχανήματα όλων των ομάδων κλάδων, αντιπροσωπεύει το 39% του συνολικού ύψους ζημιών και των τριών κατηγοριών.

Ως προς τις **πρώτες ύλες**, η ομάδα κλάδων με τις μεγαλύτερες ζημιές είναι ξανά η K43 με 28 επιχειρήσεις, ακολουθούμενη από την ομάδα κλάδων K21 με 23 επιχειρήσεις και τρίτη την K3 με 16 επιχειρήσεις. Παρατηρούμε δηλαδή ότι οι τρεις αυτές ομάδες κλάδων έχουν τις μεγαλύτερες ζημιές όπως και στα μηχανήματα με διαφορετική όμως σειρά. Όμως στο δείκτη ζημιές/επιχείρηση τη μεγαλύτερη τιμή έχει η ομάδα κλάδων K23 (τζάμια, κρύσταλλα κλπ) με 7.500.000δρχ./επιχείρηση, ενώ οι τιμές των άλλων ομάδων είναι πολύ μικρότερες. Ο συνολικός αριθμός των επιχειρήσεων που είχαν ζημιές στις Άυλες είναι ελαφρά μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο των μηχανημάτων. Το άθροισμα των ζημιών στην κατηγορία άυλων αντιπροσωπεύει το 28,4% του συνολικού ύψους των ζημιών και των τριών κατηγοριών και είναι μικρότερο του αντίστοιχου των μηχανημάτων.

Ως προς τα **εμπορεύματα και έτοιμα προϊόντα**, η ομάδα κλάδων με το μεγαλύτερο ύψος ζημιών είναι η K23 (τζάμια, κρύσταλλα, φωτιστικά) με μόμο2 επιχειρήσεις που παρουσιάζουν και τον υψηλότερο δείκτη ζημιών/επιχείρηση =22.515.000δρχ. Η τιμή αυτή είναι και η υψηλότερη που καταγράφηκε για τις τρεις κατηγορίες ζημιών και οι λόγοι είναι προφανείς. Μετά το K23 ακολουθεί η ομάδα

κλάδων K43 με υψηλό ύψος ζημιών αλλά και πολλές επιχειρήσεις, που ρίχνουν την τιμή του δείκτη ζημιές/επιχείρηση χαμηλότερα από τη μέση τιμή του δείκτη. Ο συνολικός αριθμός επιχειρήσεων που είχαν ζημιές σε εμπορεύματα είναι παρόμοιος με αυτόν που είχαν ζημιές στις άυλες και ελαφρά μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο των μηχανημάτων. Τέλος, το άθροισμα των ζημιών στην κατηγορία εμπορεύματα αντιπροσωπεύει το 32,3% του συνολικού ύψους των ζημιών και των τριών κατηγοριών. Παρατηρούμε δηλαδή ότι συνολικά την υψηλότερη συμμετοχή στις ζημιές είχαν τα μηχανήματα, ακολουθούμενα από τα εμπορεύματα/έτοιμα προϊόντα και τις άυλες.

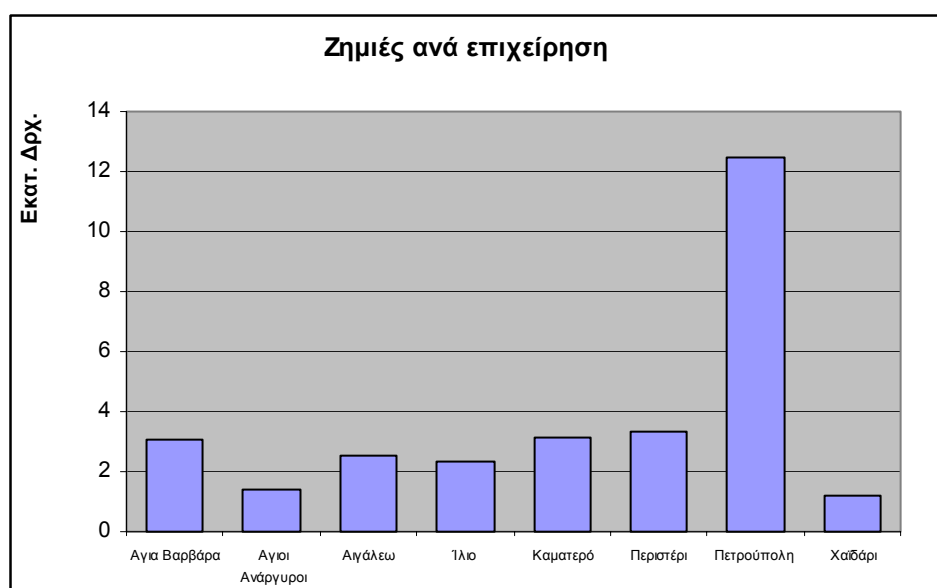
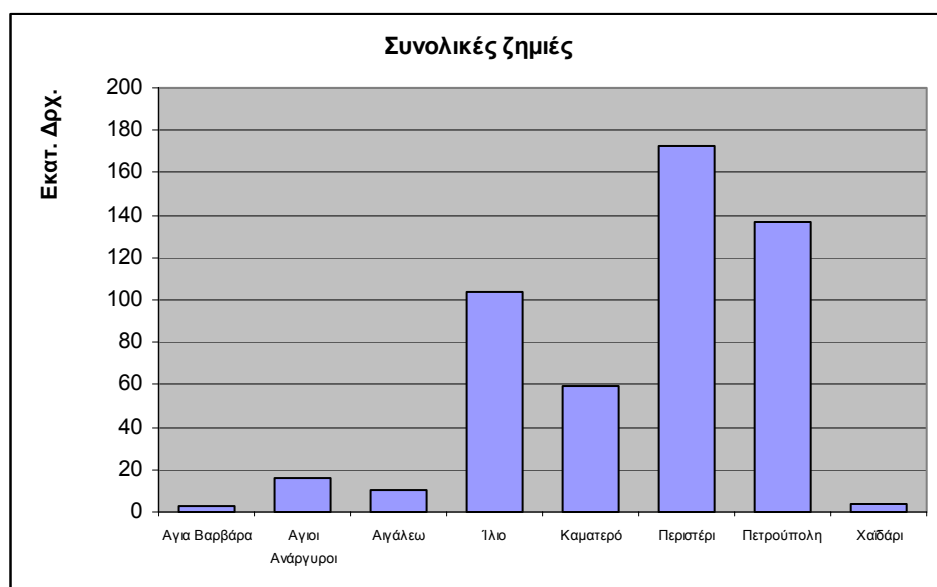
Η κατανομή της συμμετοχής των ζημιών των τριών κατηγοριών ανά ομάδα κλάδων φαίνεται στον πίνακα 6.9. Τρεις ομάδες κλάδων η K21 (έπιπλα, ξυλουργία, торνευτήρια), η K43 (λοιπές βιομηχανίες-βιοτεχνίες) και η K41 (συνεργεία αυτοκινήτων), εμφανίζουν μία σχετική ισοκατανομή των ζημιών και στις τρεις κατηγορίες με ελαφρύ προβάδισμα στις άυλες. Για τρεις ομάδες κλάδων τα μηχανήματα είχαν τη μεγαλύτερη συμμετοχή στις ζημιές: K12 (παπούτσια, τσάντες, δερμάτινα) 41,1%, K22 (μεταλλικές κατασκευές, αλουμίνια) 52,5% και K3 (τρόφιμα) 75,2% που είναι και η υψηλότερη συγκέντρωση, μαζί με τον K23 στα εμπορεύματα (βλ. παρακάτω). Οι πρώτες ύλες δεν παρουσιάζουν σε καμία ομάδα κλάδων μεγάλη συγκέντρωση και εκεί που προηγούνται ελαφρά παρουσιάζεται μία σχετική ισοκατανομή όπως π.χ. στους K41 και K43. Οι ομάδες κλάδων που παρουσιάζουν μεγάλη συμμετοχή των εμπορευμάτων/ετοιμών προϊόντων στις συνολικές ζημιές ήταν οι K11 (έτοιμο ένδυμα, κλωστοϋφαντουργία, πλεκτά) με 61,6%, K42 (μηχανουργία, βιομηχανικές κατασκευές, χυτήρια) με επίσης 61,6% και K23 (τζάμια, κρύσταλλα, φωτιστικά) με 75%. Η τελευταία αυτή ομάδα κλάδων δεν είχε ζημιές σε μηχανήματα όπως και ο K42 δεν είχε ζημιές σε άυλες.

Ο πίνακας 6.10 και το αντίστοιχο διάγραμμα δείχνουν τη γεωγραφική κατανομή των ζημιών στους Δήμους της Δυτικής Αθήνας. Το υψηλότερο σύνολο ζημιών αντιστοιχεί στο Περιστερί που έχει και το μεγαλύτερο αριθμό των επιχειρήσεων με ζημιές, αλλά χαμηλότερο από τη μέση τιμή, δείκτη ζημιές/επιχείρηση. Ακολουθεί ο Δ. Πετρούπολης με μόνο 12 επιχειρήσεις, γεγονός που ανεβάζει στην υψηλότερη τιμή του τον δείκτη ζημιών/επιχείρηση. Ο Δ. Ιλίου που είναι τρίτος στο σύνολο των ζημιών, έχει τη δεύτερη θέση μετά το Δ. Περιστερίου στον αριθμό επιχειρήσεων με ζημιές και επίσης χαμηλό δείκτη ζημιές/επιχείρηση.

Πίνακας 6.10: Γεωγραφική κατανομή των καταγεγραμμένων ζημιών

Δήμος	Σύνολο ζημιών	Αριθμός επιχειρήσεων	Ζημιές / επιχείρηση
Αγια Βαρβάρα	3.052.500	1	3.052.500
Αγιοι Ανάργυροι	15.650.000	11	1.422.727
Αιγάλεω	10.252.000	4	2.563.000
Ίλιο	103.957.980	44	2.362.681
Καματερό	59.175.550	19	3.114.503
Περιστέρι	172.348.898	52	3.314.402
Πετρούπολη	136.818.000	11	12.438.000
Χαϊδάρι	3.644.000	3	1.214.667
δ.δ		4	

Πηγή: Αρχείο ΒΕΑ επεξεργασία Ε.Ο.

Πίνακας 6.11: Κατανομή των ζημιών των επιχειρήσεων με βάση το εμβαδόν του κτιρίου

Εμβαδόν (m2)	Αριθμός επιχ.	Αρ. επιχ. με ζημιές	Συνολικό ύψος ζημιών	Ύψος ζημιών ανά επιχείρηση	Διάμεση τιμή
1-100	62	54	73.952.560	1.369.492	947.500
101-500	78	70	299.253.800	4.275.054	2.245.000
501-	15	14	92.862.568	6.633.041	5.970.578
δ.δ.	6	11	-	-	-
Σύνολο	161	149	466.068.928	3.127.979	1.766.000

Πηγή: Αρχείο ΒΕΑ, επεξεργασία Ε.Ο.

Μία προσέγγιση της σχέσης μεγέθους επιχειρήσεων και ύψος ζημιών μας δίνει ο πίνακας 6.11. Τα τετραγωνικά των επιχειρήσεων έχουν ομαδοποιηθεί σε τρεις κατηγορίες. Από τα δεδομένα του πίνακα προκύπτει ότι ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων και το σχεδόν τριπλάσιο ύψος ζημιών συγκεντρώνονται στη μεσαία κατηγορία 101-500 τ.μ. /επιχείρηση. Από τη στήλη ζημιών/επιχείρηση προκύπτει το ενδιαφέρον συμπέρασμα ότι οι τιμές του δείκτη αυξάνουν μαζί με το μέγεθος σε τετραγωνικά.

6.3. Οι καταγραφές της Νομαρχίας Αθηνών, του ΟΑΕΔ και της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών

6.3.1. Η Νομαρχία Αθηνών (Διεύθυνση Βιομηχανίας) προχώρησε, 2 μήνες μετά το σεισμό, σε απογραφή των ζημιών, σε δελτία που συμπλήρωσαν οι ίδιες οι επιχειρήσεις και αφορούσαν τις ζημιές σε εξοπλισμό και αποθέματα. Έπειτα από σχετική αίτηση στη Νομαρχία, μας δόθηκαν τα σχετικά στοιχεία που αφορούσαν 603 επιχειρήσεις από τις οποίες 280 βρίσκονταν στη Δυτική Αθήνα. Έπειτα από σχετικό έλεγχο προέκυψαν συμπτώσεις ίδιων καταχωρήσεων στους καταλόγους ΤΑΣ Βιομηχανίας, ΤΑΣ Δήμων και ΒΕΑ και ο τελικός αριθμός αξιοποιήσιμων επιχειρήσεων ήταν μόνο 76. Επειδή δεν είχαμε πλήρη στοιχεία, όπως στους άλλους καταλόγους (έλλειπαν απασχόληση και χαρακτηρισμός κτιρίου), έγιναν οι αντίστοιχες τηλεφωνικές συνεντεύξεις, από τις οποίες προέκυψε ότι 27 επιχειρήσεις είχαν κλείσει, είχαν μεταφερθεί σε άλλη διεύθυνση ή δεν απαντούσαν. Θεωρήσαμε ότι οι υπόλοιπες 49 δεν αποτελούν ουσιαστικό στατιστικό μέγεθος για ειδική επεξεργασία, δεδομένου ότι το είδος των πληροφοριών των δελτίων της Νομαρχίας, έχει καλυφθεί με μεγαλύτερη επάρκεια από το αρχείο του ΒΕΑ.

6.3.2. Για τις επιπτώσεις του σεισμού στους εργαζομένους της περιοχής, κυρίως για θέματα ανεργίας, η ερευνητική ομάδα αποτάθηκε στον **ΟΑΕΔ**, τόσο προφορικά όσο και γραπτά. Ο ΟΑΕΔ με σχετικό έγγραφό του έδωσε κάποια συγκεντρωτικά στοιχεία που αναφέρονται:

- 1) στην καταβολή έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης σε ανέργους, ανέργους πρώην εργαζόμενους και ανέργους επιδοτούμενους.
- 2) στην καταβολή έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης σε ανέργους οικοδόμους Ν. Αττικής.
- 3) στην οικονομική ενίσχυση προς ανέργους ΛΑΕΚ.
- 4) στην εκπαίδευση ΟΑΕΔ/ΙΕΚ για σεισμοπαθείς.
- 5) στην εκπαίδευση ΟΑΕΔ/ΣΕΚ για σεισμοπαθείς.
- 6) στα μέτρα ενίσχυσης απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης για σεισμόπληκτους.

Τα στοιχεία αυτά δεν έχουν συγκεκριμένη γεωγραφική αναφορά σε δήμους (αφορούν είτε το σύνολο της πληγείσας περιοχής είτε το σύνολο του Ν. Αττικής) και φυσικά δεν καλύπτουν το ευρύτατο φάσμα ανεργίας που προέκυψε από το σεισμό. Η ερευνητική ομάδα είχε ζητήσει επιπλέον στοιχεία από ΟΑΕΔ και Δήμους για να αποκτήσει πληρέστερη εικόνα της μετασεισμικής κατάστασης της απασχόλησης τα οποία όμως δεν χορηγήθηκαν.

Τα προαναφερόμενα δεδομένα δεν προσφέρουν σφαιρική εικόνα για τις μετασεισμικές αλλοιώσεις και απώλειες στο καθεστώς και τα συνολικά μεγέθη της απασχόλησης της Δυτικής Αθήνας, ούτε βέβαια και για το πώς αυτές οι απώλειες μοιράζονται στους εξεταζόμενους Δήμους. Η απογραφή του ΥΠΕΣΔΔΑ ήταν σ' αυτό το σημείο πιο χρήσιμη. Στοιχεία όπως αυτά που διέθεσε ο ΟΑΕΔ δια φωτίζουν περισσότερο τα ζητήματα μετασεισμικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων στην απασχόληση και μόνο νύξεις μπορεί να προσφέρουν γι' αυτές καθ' αυτές τις επιπτώσεις. Κατά συνέπεια η ερευνητική ομάδα είναι υποχρεωμένη να καταφύγει στην έρευνα με ερωτηματολόγια για την άντληση των σχετικών στοιχείων. Είναι προφανές ότι η αναγωγή των πληροφοριών που θα δώσουν τα ερωτηματολόγια στο σύνολο του πληθυσμού των επιχειρήσεων και στο σύνολο της δευτερογενούς απασχόλησης θα δώσει μόνο προσεγγιστικά και όχι ακριβή αποτελέσματα για τις θέσεις εργασίας που χάθηκαν και για τυχόν αλλαγές στο εργασιακό καθεστώς.

6.3.3. Η Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος μας έδωσε τον Πίνακα 6.12 που ακολουθεί από τον οποίο προκύπτει ότι σε σύνολο 1.322 περιπτώσεων στη

Δυτική Αθήνα μόνο οι 75 αφορούσαν “βιομηχανικούς κινδύνους”(5,6% του συνόλου των 1.322), αντιπροσώπευαν όμως το 71% του συνολικού ύψους των ζημιών. Από αυτό προκύπτει ότι οι λίγες βιομηχανικές επιχειρήσεις που είχαν ασφαλιστεί δημιούργησαν ανά επιχείρηση μεγάλες υποχρεώσεις στις ασφαλιστικές εταιρείες. Μάλιστα οι 7 βιομηχανικές επιχειρήσεις που ανήκουν στο Δ. Ιλίου καλύπτουν σχεδόν το 90% του συνολικού ύψους ζημιών από βιομηχανικούς κινδύνους ενώ 2 επιχειρήσεις στην Αγία Βαρβάρα είχαν ύψος ζημιών μόλις 500.000 δρχ. Υπάρχουν δηλαδή μεγάλες διαφορές ανάμεσα στους 8 Δήμους της Δυτικής Αθήνας και ανάμεσα στις επιχειρήσεις. Οι περισσότερες ασφαλισμένες επιχειρήσεις βρίσκονταν στο Δ. Περιστερίου, ο οποίος αναλογικά έχει και τις περισσότερες, ενώ το υψηλότερο ύψος ζημιών προήλθε, όπως είπαμε, από το Δ. Ιλίου. Δυστυχώς, εκτός από τον συγκεντρωτικό αυτό πίνακα δεν είχαμε άλλες λεπτομερέστερες πληροφορίες (κλάδους, απασχόληση, διευθύνσεις για ερωτηματολόγια, κ.α.).